Raadsvoorstel

Datum Raadsvergadering:	
Agenda nr:	
Onderwerp	RES 1.0
Van:	Jac Beekers
Telefoonnummer:	4358
Email:	Jac.Beekers@Etten-Leur.nl

Aan de leden van de raad.

Voorstel
1. De RES West-Brabant 1.0 vast te stellen;

2. Kennis te nemen van de wijze waarop inbreng van derden is verwerkt;

3. Kennis te nemen van het Uitvoeringsprogramma 2021-2023 RES-West-Brabant.

Inleiding
De Regionale Energie Strategie West-Brabant (hierna: RES) geeft invulling aan een deel van de afspraken die gemaakt zijn in het kader van het landelijke Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord is opgesteld door een groot aantal partijen en heeft als doel dat we in Nederland in 2030 49 % minder CO2 uitstoten ten opzichte van 1990, en in 2050 95 % minder. Voor de RES focussen we op tafels ‘Elektriciteit’ en ‘Gebouwde omgeving’.

Op 18 mei 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met de ‘Concept-RES West-Brabant’. De RES1.0 (bijlage 1) wordt nu ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.
In de RES1.0 is de strategie op hoofdlijnen niet veranderd, maar wel op diverse punten verduidelijkt en aangescherpt. Voor een snel inzicht in de RES1.0 zijn in bijlage 2 de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de Concept-RES opgenomen.

Meer gedetailleerde informatie over de RES1.0 is opgenomen in het Achtergrondrapport RES 1.0 (bijlage 3). Verder wordt ter informatie in dit voorstel naar een groot aantal bijlagen verwezen. Deze documenten bevatten aanvullende en verdiepende informatie en kunnen naar eigen inzicht en behoefte nader worden bekeken.

Beoogd effect en evaluatie:
In de Concept-RES is voor enkele onderwerpen een nadere uitwerking aangekondigd, op weg naar de definitieve RES 1.0. Daarvoor zijn de afgelopen periode diverse onderzoeken uitgevoerd. Dat betreft onder andere een landschappelijke verdieping (bijlage 4) en een maatschappelijke kosten- en batenanalyse voor warmteoplossingen (bijlage 5). Daarnaast is er een internetconsultatie onder de bevolking gehouden (bijlage 6) en zijn gesprekken gevoerd met betrokken inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven (bijlage 7).
Alle betrokkenen zijn namens de regio door Greetje Bos, voorzitter van de stuurgroep, geïnformeerd over de verwerking van hun inbreng (bijlage 8)

Al deze informatie is, samen met actuele ontwikkelingen bij de gemeenten, verwerkt in de RES 1.0. Het regionale bod is niet gewijzigd en blijft 2,0 TWh. De strategie is op hoofdlijnen niet veranderd, maar wel op diverse punten verduidelijkt en aangescherpt. De RES 1.0 ligt nu ter besluitvorming voor bij de individuele besturen.

Met de RES 1.0 geven we aan het Rijk aan hoeveel duurzame elektriciteit wij in onze regio kunnen opwekken tot 2030, met een doorkijk naar 2050. Dit draagt bij aan de doelstelling uit het Klimaatakkoord.

Van Concept-RES naar RES1.0
De Concept-RES is in juli 2020 ter beoordeling aan het Rijk toegestuurd. De concept-RES is positief ontvangen. De reactie van de directeur van het Nationaal Programma RES (NP RES) is als bijlage 9 bijgevoegd.
Daarnaast is door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) een analyse gemaakt van de concept RESsen van alle 30 regio's in Nederland. Het PBL concludeert dat de nationale doelstelling voor de opwek van duurzame elektriciteit in 2030 gehaald kan worden. De analyse geeft geen aanleiding om onze plannen in de RES1.0 aan te passen.

Betekenis van de RES 1.0 voor Etten-Leur
Het bod in de RES gaat over grootschalige opwek van duurzame elektriciteit van zonne- en windenergie. Concreet voor Etten-Leur is in de RES 1.0 opgenomen:

Zonne-energie: behoudens het gerealiseerde zonnepark op de geluidwal van de A58 en het vergunde zonnepark Bollendonk heeft Etten-Leur voor de RES geen opgave voor 'zon op land' (zonneparken). De grote opgave op het gebied van zonne-energie in Etten-Leur is het realiseren van in totaal 43 GWh aan grootschalig 'zon op dak'.

Hoewel dit niet meetelt voor de RES, wordt ook verwacht dat in 2030 in Etten-Leur 28 GWh aan 'kleinschalig zon op dak' is gerealiseerd.

Windenergie: het plan voor een vierde windmolen bij windpark Groene Dijk stond niet in de Concept-RES maar is wel in de RES 1.0 opgenomen. Tot 2030 zijn er verder geen nieuwe windmolens en/of opwaardering van de huidige windmolens voorzien.

Tot 2030 is er in principe geen ruimte voor extra projecten met grootschalige opwek in Etten-Leur.

In een 'Regionaal programmeringsoverleg' wordt de voortgang van projecten bewaakt en worden afwijkingen besproken.

Uitvoering
Met de RES 1.0 ligt de opgave voor 2030 voor de opwek van duurzame elektriciteit vast. Nu moeten we er samen voor zorgen dat projecten gerealiseerd gaan worden en dat partijen die daarbij nodig zijn gestimuleerd worden om aan de slag te gaan. De manier waarop we dit gaan doen wordt omschreven in het Uitvoeringsprogramma RES West-Brabant 2021-2023 (bijlage 10).

Het uitvoeringsprogramma is noodzakelijk om de RES 1.0 te realiseren. Om effectief gebruik te maken van kennis en kunde is samenwerking ook in de uitvoering noodzakelijk.

In een “Regionaal programmeringsoverleg” wordt de voortgang van projecten bewaakt en worden afwijkingen besproken.

Vervolg
De RES wordt elke twee jaar geactualiseerd. Deze RES 1.0 zal naar verwachting in 2023 worden herzien tot een RES 2.0. De komende jaren zal de RES een continue samenwerking blijven tussen de 16 gemeenten, waterschappen, de provincie, de netbeheerder, maatschappelijke partners, bedrijven en inwoners.

Argumenten
1.1 Het RES-bod is niet veranderd

Het bod van onze regio was en blijft 2,0 TWh. Er is berekend dat het totaal aan opwekprojecten voor wind en zon nu op 2,4 TWh (dit was 2,3 TWh) komt. Dit betekent dat er nu 0,4 TWh aan overprogrammering is. Dat is nodig want de ervaring leert dat dergelijke projecten niet altijd doorgang zullen vinden.

Tekstueel is er wel een en ander veranderd ten opzichte van de concept-RES. In bijlage 2 bij dit voorstel is een overzicht opgenomen van de wijzigingen ten opzichte van de Concept RES. In de RES 1.0 zelf zijn de wijzigingen in rood afgedrukt.

Benadrukt wordt dat de strategie op hoofdlijnen niet is gewijzigd ten opzichte van de concept-RES.

2.1 Participatie is belangrijk

De inbreng van inwoners en stakeholders is belangrijk voor het draagvlak voor de energietransitie. Veel van hun inbreng is daarom verwerkt in de RES 1.0. In hoofdstuk 1 van de RES (genaamd ”samen aan de slag”) beschrijft hoe het participatief proces ingericht is, onder andere met werkateliers en een internetconsultatie.

Bijgevoegde reactiebrief (bijlage 8) is namens de stuurgroep RES verzonden naar diegenen die hebben gereageerd op de concepten (stakeholders en inwoners die deelnamen aan de verdiepende internetconsultatie).

2.2 Opgave voor Etten-Leur biedt flexibiliteit

In Etten-Leur is er ten opzichte van de Concept-RES een extra windturbine aan windpark Groene Dijk toegevoegd. Deze extra turbine biedt flexibiliteit in de opgave voor Etten-Leur mocht de ‘zon op dak-opgave’ niet haalbaar blijken.

2.3 Positief advies van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)

Het PBL heeft alle RES-sen beoordeeld en doorgerekend of er een voldoende bod is gedaan door de gezamenlijke RES-regio’s. De resultaten van het PBL zijn in februari 2021 openbaar. De bevindingen zijn besproken met onze regio en geven geen aanleiding om de plannen aan te passen. Het PBL geeft aan dat we een realistisch en haalbaar voorstel doen.

3.1 Van plan naar uitvoering

Het onderzoeken van de mogelijkheden voor duurzame opwek en het concretiseren van een regionaal bod is één. Maar we moeten er samen ook voor zorgen dat projecten gerealiseerd gaan worden en dat partijen die daarbij nodig zijn gestimuleerd worden om aan de slag te gaan. Dit wordt

omschreven in het Uitvoeringsprogramma RES West-Brabant 2021-2023 (bijlage 10). Het uitvoeringsprogramma is noodzakelijk om de RES 1.0 te realiseren. Om effectief gebruik te maken van kennis en kunde is samenwerking ook in de uitvoering noodzakelijk.

Alternatieven/varianten
Er zijn geen alternatieven. Het vaststellen van een RES is een afspraak die voortvloeit uit het nationaal Klimaatakkoord.

Kanttekeningen en risico's
3.1 Medewerking van eigenaren van grote daken

Voor de realisatie van grootschalig zon op dak - 0,5 TWh aan nieuwe projecten - staan veel eigenaren van agrarische gebouwen en bedrijven aan de lat. De praktijk leert dat dit niet vanzelf zal gaan, vanwege de magere businesscase voor bedrijven (met terugverdientijden van meer dan 10 jaar) door hoge aansluitkosten en lage SDE++-subsidie. Ondernemers lopen ook tegen andere uitdagingen aan: geen stroom mogen leveren aan buren, verzekerbaarheid van panelen, aansluitcapaciteit etc.

Daarom is er in RES-verband een 'Versnellingsteam Zon op bedrijfsdaken' ingesteld. Dat team krijgt als taak om de ontwikkeling van duurzame opwek bij agrarische bedrijven en bedrijventerreinen te ondersteunen.

Het is de bedoeling om in 2021 met het versnellingsteam actief met drie gemeenten (Etten-Leur, Moerdijk en Roosendaal) een pilot op te starten voor een gebiedsgerichte aanpak voor Zon op dak.

Daarnaast gaan we met IKE en MKB-bedrijven in Etten-Leur in overleg over deze opgave.

3.2 Capaciteit op het elektriciteitsnet

Op steeds meer hoogspanningstations is sprake van transportschaarste: de capaciteit van het net is onvoldoende om nieuwe installaties voor levering van duurzame elektriciteit aan te sluiten.
Op 17 februari jl. informeerden wij u dat dit ook op station Etten-Leur het geval is. Er zijn geen gevolgen voor de reeds geplande projecten Bollendonk en Groene Dijk. De transportschaarste kan wel invloed hebben op de mogelijkheden om grootschalige installaties op daken te realiseren. Dat moet per geval bekeken worden.

Aanpassingen aan het net vergen grote investeringen en kosten veel tijd. Daarom wordt een regionaal ambtelijk programmeringsoverleg ingesteld met gemeenten, provincie, waterschap, netbeheerder en de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM). In dit overleg wordt de programmering (planning, locatie en omvang) van wind- en zonprojecten besproken i.r.t. de ontwikkeling van de netcapaciteit ((hoog-, midden- en laagspanningsnet). Het programmeringsoverleg richt zich op kansen voor optimalisatie en het zoveel mogelijk voorkomen van netschaarste.

Volgens Enexis komt er vanaf 2025 structureel meer capaciteit beschikbaar.

Toelichting
<u>Financiële toelichting</u>

Voor 2021 is er voor de RES geen aparte financiële inbreng van gemeenten nodig; deze komt uit het bestaande regionale budget.

Medio 2021 is er meer zicht op de Rijksbijdrage die we voor 2022 en 2023 kunnen verwachten. We maken dan afspraken over de gemeentelijke bijdrage voor 2022 en 2023.

Personele toelichting

Aan iedere gemeente wordt inzet van ambtelijke capaciteit gevraagd. Voor deelname in het RES-team is die in 2021 voor Etten-Leur 0,1 fte.

De werkzaamheden voor de RES kunnen echter niet los worden gezien van de totale opgave voor duurzaamheid die gemeenten hebben op grond van het Klimaatakkoord. In opdracht van de Raad voor het Openbaar Bestuur zijn de extra uitvoeringslasten van decentrale overheden op grond van het Klimaatakkoord in beeld gebracht (rapport "Uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor decentrale overheden in 2022 – 2030", Andersson Elffers Felix, rapportnr GR142 d.d. 22-9-2020).

Bij een gemeente van schaal Etten-Leur is tot 2030 naar schatting zo'n 10 fte extra nodig zijn. Zo'n 2,2 fte daarvan zijn werkzaamheden bij het cluster 'Milieu en duurzaamheid'.

De personele invulling is nog onderwerp van gesprek tussen VNG en gemeenten. Vooralsnog zijn hiervoor onvoldoende gemeentelijke middelen beschikbaar. De gemeenten verwachten dat het Rijk hierin gaat bijpassen.

Juridische toelichting

Dit voorstel heeft geen juridische risico's.

Duurzaamheid

People

Maatschappelijke partners en inwoners zijn en worden nadrukkelijk betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van de RES.

Planet

De energiestrategie is gericht op het verminderen van de CO2-emissie om daarmee de opwarming van de aarde, c.q. de klimaatverandering terug te dringen. In de RES wordt een aanpak ontwikkeld waarbij de revenuen van opgewekte energie (deels) kunnen worden ingezet voor andere maatschappelijke doelen.

Profit

Met de opwekking van duurzame elektriciteit kan veel geld worden verdiend. In de RES wordt gestreefd naar een eerlijke verdeling van de lusten en de lasten, zowel voor de gemeenschap als voor individuele burgers en bedrijven. In de RES hechten we aan een energietransitie met en voor iedereen. We willen iedereen de kans bieden om te profiteren van de wind- en zonne-energie die we in onze regio opwekken. We *streven* daarom naar 50% of meer lokaal eigenaarschap van de nieuwe zonne- en windparken. Dat sluit aan bij het Klimaatakkoord.

Daarbij komt ook nog dat de energietransitie voor nieuwe werkgelegenheid zorgt.

Planning

Proces

Na besluitvorming door alle gemeenteraden wordt de RES 1.0 West-Brabant aan het Rijk aangeboden.

Uitvoering

Voor de uitvoering van het RES 1.0 is het Uitvoeringsprogramma 2021-2023 opgesteld.

De uitvoering van de RES vindt primair plaats op lokaal niveau onder regie en verantwoordelijkheid van individuele gemeenten, in afstemming met waterschap, netbeheerder en provincie. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor onder meer het uitwerken van de RES in het omgevingsbeleid, de vergunningverlening van wind- en zonprojecten, de uitwerking van het streven naar 50% lokaal eigenaarschap (sociale en financiële participatie) en het opstellen van een gemeentelijke Transitievisie Warmte in 2021 (TVW). In Etten-Leur worden de doelen van de RES en het streven naar lokaal eigendom uitgewerkt in de Omgevingsvisie en in een notitie over grootschalige opwek van duurzame energie.

Communicatie en participatie

Communicatie voorafgaand aan en tijdens het besluitvormingsproces

Op 10 februari a.s. is er een webinar georganiseerd. Daarbij heeft eenieder de gelegenheid gekregen om kennis te nemen van de keuzen en afwegingen in de RES en daarover van gedachten te wisselen.

Op 24 februari is er ook nog een webinar specifiek voor raadsleden.

Communicatie na besluitvorming

Het besluit van de gemeenteraad wordt doorgestuurd naar het RES-programmateam. Als de besluiten van alle besturen zijn genomen dan zal de RES 1.0 met het Uitvoeringsprogramma 2021-2023 worden aangeboden aan het Rijk.

Participatie voor besluitvorming

Participatie is een belangrijke voorwaarde voor het RES proces en heeft zodoende een grote rol gespeeld in de totstandkoming van de RES 1.0. Inwoners en bedrijven uit West Brabant zijn het afgelopen jaar regelmatig betrokken bij en bevraagd over afwegingen en keuzen in de RES. Het Achtergrondrapport (bijlage) bevat een overzicht van de activiteiten die zijn uitgevoerd.

In hoofdstuk 1 van de RES 1.0, ”samen aan de slag”, is beschreven hoe het participatief proces ingericht is. Kortheidshalve wordt daarnaar verwezen.

Participatie na besluitvorming

De opgave uit de RES zal, eenmaal vastgesteld, worden vertaald in omgevingsbeleid (omgevingsvisie en -plannen) en in een gemeentelijke notitie over de grootschalige opwek van duurzame energie in Etten-Leur. Participatie zal in dat beleid worden verankerd.

Bijlagen

1. RES West-Brabant 1.0; 21 januari 2021
2. 20201211 Belangrijkste verschillen RES1.0 tov Concept RES
3. RES West-Brabant Achtergrondrapport (verkleind); 21 januari 2021
4. Landschappelijke onderlegger voor inpassing en vormgeving RES West-Brabant; Ios -stad om land, november 2020
5. MKBA warmtetransitie West-Brabant en Hart van Brabant; seo economisch onderzoek, september 2020

6. Internetconsultatie Brabantse energie-regio's; Rapportage RES West-Brabant, Het Pon&Telos, publicatienummer 201295-3, november 2020
7. Energie Community West-Brabant - Resultaten online gesprekken (rapportage verdieping internetconsultatie); Het Pon&Telos, november 2020
8. Reactiebrief aan betrokkenen bij de RES West-Brabant; Greetje Bos, 28 januari 2021
9. Reactie NP RES op Concept-RES West-Brabant d.d. 15 september 2020
10. Uitvoeringsprogramma 2021-2023 RES West-Brabant; januari 2021

Etten-Leur, 18 februari 2021

burgemeester en wethouders,

Dhr. drs. C. Smits
gemeentesecretaris

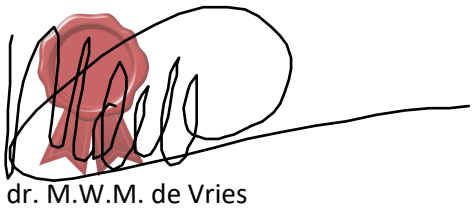

Mw. dr. M.W.M. de Vries
burgemeester